

تبرج زنان حرامی آشکار

علی خانی

«و قرن فی بیوتکن و لا تبرجن تبرج الجاهلیه الاولی؛ در خانه‌هایمان بمانید و مانند روزگار جاهلیت قدیم زینتهای خود را آشکار نکنید» (احزاب: ۳۳)

یکی از شرایطی که دین اسلام برای حضور زنان در اجتماع تعیین نموده، پرهیز از تزئین و تبرج است. تبرج در لغت چنین معنا شده است: «آشکار نمودن زینت و زیبایی‌ها از سوی زن، برای مردان (نامحرم)» (صحاح اللغة: ۲۹۹). میل به تبرج و خودنمایی که به صورت غریزی و طبیعی در زنان وجود دارد مانند سایر غرایز آدمی، نیازمند قانونمندی است، چراکه عدم کنترل این غریزه و افراط و تفریط در آن، هم برای خود زن زیان بخش است و هم در ایجاد زمینه‌های ناهنجاری در جامعه، تاثیر گذار خواهد بود. لذا دین اسلام، در کنار توصیه زنان به خودآرایی در محیط خانه و برای همسر، به منظور پاک ماندن محیط اجتماعی و حفظ امنیت و کرامت انسانی زنان، به حجاب و پوشاندن زینت‌ها و عدم جلوه‌گری در مقابل نامحرمان نیز، دستور داده است. از جمله می‌فرماید: «یا نساء النبی لستن کاحد من النساء ان اتقین فلا ترضعن بالقلوب فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفا و قرن فی بیوتکن و لا تبرجن تبرج الجاهلیه الاولی» (احزاب: ۳۲-۳۳). خداوند در این آیه شریفه با مخاطب قرار دادن زنان پیامبر، به آنها دستور می‌دهد که از نرمی در سخن گفتن با نامحرم خودداری کنند؛ چراکه چنین حالتی در گذشتار، طمع بیسار دلان را برمی‌انگیزد و زمینه گناه را فراهم می‌کند. علامه طباطبایی ذیل آیه می‌فرماید: «و قرن فی بیوتکن... در خانه‌هایمان قرار و آرام گیرد (بی وی حاجت و ضرورت از منزل بیرون نرود) و مانند دوره جاهلیت پیشین، تبرج و خودآرایی نکند». منظور از «قرن فی بیوتکن»، نهی از زینت و آراستگی و عدم جواز خروج زنان از خانه و حضور در اجتماع، «به طور مطلق» نیست، بلکه حضور در محافل اجتماعی همراه با جلوه‌گری و تبرج و نمایش دادن جاذبه‌های زنانه در میان مردم که عامل تضعیف و سقوط ارزش‌های الهی و انسانی است، ممنوع شده است. به تعبیر شهید مطهری: «تاریخ اسلام به صراحت گواه است که پیامبر زنان خود را به سفر می‌بردند و آنان را از بیرون رفتن از خانه، منع نمی‌فرمودند. (بنابراین) منظور از دستور قرن فی بیوتکن... آن است که زن به منظور خودنمایی از خانه بیرون نشود». هر چند در این آیه شریفه، زنان پیامبر مورد خطاب الهی قرار دارند، لکن دستور و حکم این آیه عمومیت دارد و شامل تمام زنان مسلمان می‌شود؛ چنانکه علامه طباطبایی می‌فرماید: «این امور بین همسران پیامبر و سایر زنان مشترک است». در تفسیر اطیب البیان نیز آمده است: «این آیه شریفه خطاب به زنان پیامبر است، ولی تکلیف تمام زن‌هاست».

درباره نهی از خودنمایی زنان در برابر مردان نامحرم، در سوره نور آیه ۳۱ چنین آمده است: «به زنان با ایمان بگو چشم‌های خود را از نگاه به نامحرمان فرو بپوشند و دامان خویش را (از آلودگی) پاک نگه دارند و زینت و جمال خود را جز آنچه که بطور طبیعی نمایان است، از نامحرمان پوشانند و روسری خویش را بر روی سینه‌ها افکندند تا گردن و سینه‌ها با آن پوشانیده شود) و هنگام راه رفتن، پاهای خود را بر زمین نکتوبند تا زینت‌های پنهانی‌شان معلوم شود». مطابق نظر علامه طباطبایی، مراد از زینت، «مواضع زینت» است که در این صورت لازمه پوشاندن زینت، پوشاندن بدن و لازمه آشکار کردن آن، آشکار نمودن بدن است. عبارت «زینتین: زینت زنان» در این آیه، هم زیبایی‌های طبیعی زنان را شامل می‌شود؛ مثل: چهره، مو و اندام‌ها؛ و هم انواع زیورهای مصنوعی آنان را مثل گردنبند، دست‌بند و مانند آن. تعبیر «لا یبدین زینتین» به معنای آشکار نکردن زینت‌ها و زیبایی‌هاست، که تعبیر دیگر قرآنی آن، عدم تبرج است. نهی موجود در این آیه، ظهور در حرمت دارد؛ بدین معنا که آشکار کردن زینت‌ها از سوی زنان، به استثنای «ما ظهر منها» یعنی وجه (صورت) و کتفین (دو دست از جعب به پایین)، حرام است بنابراین در غیر این مورد، پوشش تمام بدن و زینتهای آن، برای زنان ضروری است. در فراز انتهایی آیه می‌فرماید: «و لا یرضین بارجلن لعلن ینظرن من زینتهن». که زینتی قیمتی به پا دارند، پای خود را محکم به زمین نزنند و معمولاً استیلاهی می‌شود و آن اینکه، گاه برای آنکه بفهمانند می‌کوبیدند. در این بخش از آیه، خداوند زنان را از این عمل، نهی می‌کند. ذکر علت تحریم این شیوه راه رفتن در عبارت «لعلن ما یرضین من زینتهن» بیانگر آن است که ملاک حرمت و ممنوع شدن، راه رفتن و به طور کلی، رفتاری است که موجب تبرج و جلب نگاه نامحرمان شود و زمینه مزاحمت و با فساد را فراهم آورد. از این قسمت آیه، یک قاعده کلی در مورد حجاب و پوشش بانوان استنباط می‌شود و آن اینکه، پوشش و شیوه‌رفتار بانوان در سطح جامعه باید به گونه‌ای باشد که باعث تحریک شهوات جنسی نگردد. بنابراین، می‌توان امروزه هر آنچه عرضه خودنمایی زنان در مقابل نامحرمان تلقی شده، و نهیج و تحریک مردان را به دنبال داشته باشد، مانند استعمال عطرهای تند، آرایش چهره، پوشیدن لباس‌های تنگ، کوتاه، نازک و بدن‌نما در محیط جامعه را، ممنوع دانست.

استفتائات

«در کتاب شریف اصول کافی در حدیثی از حضرت امام صادق (علیه السلام) آمده است: جواب دادن به نامه واجب است مانند جواب سلام (رد جواب الکتاب واجب کوجوب رد السلام). بر اساس این حدیث، آیا دادن جواب نامه واجب است؟
- احتیاط در جواب دادن است.
«آیا استخاره که در برخی سایت‌ها است می‌تواند ملاک قرار گیرد؟
- اگر طبق روش‌های معمول است مانعی ندارد.
«نظر حضرت‌تعالی راجع به شکستن قفل سی دی یا کپی رایت که الان بعضی‌ها دست به چنین کاری می‌زنند چیست و حکم خرید چنین سی‌دی‌هایی برای مردم چیست؟
- لازم است که در نسخه برداری و تکثیر سی دی حقوق صاحبانش از طریق کسب اجازه از آنان رعایت شود و خرید آن خالی از اشکال نیست و رعایت مقررات و قوانین مربوط به آن لازم می‌باشد.»

علامه ذوالفنون آیت الله شیخ حسن حسن زاده آملی

حضرت فاطمه ليله قدر است

الله تعالی شانه. (شرح فص حکمه عصمتیه فی کلمه فاطمیه، ص ۱۴۴.)

لقب ام ایبیا

در بیان ام ایبیا گوئیم: آمده است که «جعفر بن محمد عن ایبه (علیهم السلام) ان فاطمه کانت تکنی ام ایبیا». بدریستیکه فاطمه به ام ایبیا کنیه داشت. در عرف محاورات عامه پدر، دخترش را مادر می‌خواند، و در فارسی به مادر جان و مادر عزیز و مادر گرامی و نظائر آنها صدا می‌زند، و لکن در بیان حدیث بدین حد عرف عام نباید اکتفا کرد؛ چنان که باز در عرف محاورات عامه، اگر دخترتری پدرش را خدمت کرده است و پذیرایی و پرستاری نموده است، گویند: این دختر، درباره پدرش مادری کرده است، و حضرت صدیقۀ طاهره فاطمه(ع) بدین معنی نیز به رسول خدا(ص) خدمت و زحمت مادری اعمال نموده است

این کمترین گوید: این وجوه معانی ام ایبیا را انکار نداریم، و لکن سخن ما این است که همانگونه که پیش اشارتی شده است عقل کل و نفس کل اب و ام اند (پدر و مادر) و همه موجودات باذن الله سبحانه از این ابویین به وجود آمده اند؛ در غزلی گفته ام (دیوان - ص ۸۰)

کیست مانند تو فرزند کریم ابویین
نفس کل مادری و عقل کل او را پدری
و حضرت صدیقۀ طاهره، مظهر اتم نفس کل است و بدین تفسیر انسانی اقوم، آن جناب ام ایبیا است، تدبیر ترشد (تدبیر کن هدایت میشوی) ان شاء

سوگنامه

آیت الله سیستانی: ضایعه دردناک

خبر ارتحال عالم ربانی، حضرت آیت الله آقای حاج شیخ محمدتقی بهجت قدس سره الشریف موجب اندوه و تأسف فراوان گردید. فقدان آن بزرگوار که از اعظم علمای اعلام و از جایگاه معنوی بالایی برخوردار بودند، ثلثه ای بزرگ است. اینجانب این ضایعه دردناک را به آستان مقدس حضرت ولی عصر ارواحنا فداه و به حوزه های علمیه، مخصوصا حوزه مقدسه قم و به آقاوارگان مکرم و دیگر بستگان محترم آن مرحوم و به عموم مومنین تسلیت و تعزیت عرض می‌نمایم.

آیت الله صافی گلپایگانی: سوابق درخشان

آن مرحوم، بخش مهمی از عمر با برکت خود را در نجف اشرف و جوار حرم مطهر حضرت امیرالمومنین علیه السلام سپری کرد و از محاضر مراجع مشهور و اساتید نامدار، کسب علم و معنویت و فضایل کرد و بخش پایانی عمر شریف را در قم به استفاده از حوزه درسی آیت الله العظمی بروجردی قدس سره و تدریس و اشتغال به تالیف و تربیت طلاب گذراند و با سوابقی درخشان از این عالم فانی به دار جاودانی و لقای حق پیوست.

آیت الله نوری همدانی: معیار گفتار پیامبر

آن فقیه کامل و وارسته مصداق کامل گفتار خداوند حکیم و من یوت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و معیار تمام عیار گفتار حضرت محمد مصطفی(ص) بودند که فرمود: با عالمی مجالست کنید که دیدار او شما را به یاد خدا بیندازد و عمل او شما را به آخرت ترغیب نماید و گفتار او موجب افزایش علم شما گردد.

حضرت آیت‌الله بهجت (ره) تمام عمر خود را در راه تحصیل و تعلیم و نشر و تبیین مفاهیم قرآن مجید و معارف علمی و اخلاقی اهل بیت عصمت و طهارت(ع) سپری کرد که سلام علیه یوم ولد و یوم مات و یوم یبعث حیا.

آیت الله مظاهری: مایه صفای روح

آن عالم ربانی علاوه بر حضور پر مایه علمی در دو مکتب حوزوی بزرگ نجف اشرف و قم، از آخرین میراث داران و بازماندگان روشن ضمیر حلقه عرفانی و اخلاقی سید العرفاء المتالمهین مرحوم آیت الله آقای سید علی قاضی خود را برجستگان این عرصه بودند و به این سبب نعمت وجود پربرکت ایشان و دل سراسر نورانیت و کلام نافذ آن بزرگوار بویژه در دوره اخیر برای حوزه علمیه امید بخش و برای همه عاشقان

نزلا علیک القرآن تنزیلا» به راستی ما قرآن را به تدریج بر تو نازل کردیم. (انسان: ۲۳)

به عرض رسانده ایم که انسان به فعلیت رسیده قرآن ناطق است و امام صادق(ع) فرمود: «من عرف فاطمه حق معرفتها فقد ادرك ليله القدر» مبانی عقلی و نقلی داریم که منازل سیر حبی وجود در قوس نزول و نقلی داریم که در معارج ظهور صعودی به یوم و ایام بعضی از لیلایی، لیلایی قدرند بعضی از ایام ایام الله از این اشارات در «انا انزلناه فی ليله القدر» و در حدیث مذکور و نظایر آنها تدبیر

بفرما «اقرا و ارق» (بخوان و بالا برو)

عصمت الله الکبری حضرت فاطمه(ص) همان گونه که ليله القدر است همچنین یوم الله نیز می باشد و انسان کامل در عصر محمدی(ص)، وعاء (ظرف) حقایق قرآن است. اگر خواهی چنین بگو انسان کامل قرآن ناطق است پس یازده قرآن ناطق از این شب مبارکه ای که شب قدر و مادر امامان است نازل شده است.

یعنی به درستی او را بشناسد ليله القدر را ادراک کرده است. « امام صادق(ع) فرمود: «حضرت فاطمه(س) ليله القدر است. « انسان کامل قرآن ناطق است و حضرت فاطمه(س) مادر یازده قرآن ناطق است باید بدین در لغت عرب انزال، نزول دفعی است و تنزیل تدریجی «نا انزلناه فی ليله القدر» (قدر: ۱) «انا نحن

بدان که از منازل سیر حبی وجودی در قوس

نزولی به لیل و لیلایی تعبیر می‌شود و در قوس صعودی به یوم و ایام تعبیر می‌گردد.

پس عصمت الله الکبری حضرت فاطمه(س) همان گونه که ليله القدر است همچنین یوم الله نیز می باشد و انسان کامل در عصر محمدی(ص)، وعاء (ظرف) حقایق قرآن است. اگر خواهی چنین بگو انسان کامل قرآن ناطق است پس یازده قرآن ناطق از این شب مبارکه ای که شب قدر و مادر امامان است نازل شده است.

«و ما ادراک ما ليله القدر. ليله القدر خیر من الف شهر» (قدر: ۲-۳) چه می‌فهمی که ليله القدر چیست؟ ليله القدر بهتر از هزار ماه است یعنی شب قدر بهتر از هزار مومن است زیرا فاطمه مادر مومنان است.

معنویت را احساس می‌کرده است و از جوانی اهل سیر و سلوک بودند. یکی از دوستان ایشان که با هم به درس آقای قاضی می‌رفتند، می‌گفت: «یک روز آقای قاضی به موقع سر درس حاضر نمی‌شود، آقای بهجت می‌گوید: ایشان حال‌شان خوب نیست، و یکایک حالات او را از خانه تا به درس را بیان می‌کنند. وقتی آقای قاضی وارد محل درس می‌شوند، طرف آقای بهجت می‌روند و می‌فرمایند: «امروز شیرین کاری کردی!»؛ لذا باید از ایشان استفاده می‌شد و فقط در جوار ایشان بودن کفایت نمی‌کرد. حضرت آیت‌الله بهاء‌الدینی (قدس سره) می‌فرمودند: به آقای بهجت گفتم: «شما بیرون بیا» یعنی بروز کن، شما برای حوزه خوب هستی ایشان در جواب گفته بود: «من معذورم.»

معنویت و اخلاق و علاقمندان به سلوک عرفانی، مایه درس آموزی و صفای روح بود. بی شک، حوزه های علمیه، چهره ای درخشان و شاگردان و اردتمندان آن فقیه صمدانی، پدری مهربان و استادی انسان ساز و مقلدان ایشان، مرجعی عظیم الشان و بالاخره عرصه تابناک مرجعیت، استوانه ای شاخص و بر جسته را از دست داد.

آیت‌الله محمود امجد: فرشته روی زمین

بنده معتقدم که آقای بهجت در علم و معنویت نظیر نداشت. به تعبیر دیگر، ایشان فرشته روی زمین بودند ایشان در طفولیت هم

آیت الله مکارم شیرازی: سخنان بیدارگر

این مرد بزرگ عمری را به تربیت شاگردان و تهذیب نفوس اردتمندان و توجه دادن عموم به ساحت قدس امام زمان(عج) گذراند؛ زندگی زاهدانه و عبادت و عارفانه و سخنان بیدارگر او در قلوب همه عاشقان مکتب علوی اثر عمیقی داشت. این مصیبت جانکاه را به پیشگاه مقدس امام زمان (ارواحنا فداه) و علمای دین و تمام حوزه‌های علمیه و شیعیان جهان تسلیت عرض می‌کنم.

مربوطه، وی در طی مراتب قانونی مواخذه و تنبیه شده و در نهایت از سمت خویش معزول می‌گردد. از این رو امیرالمومنین(ع) کارگزاران خود را به حفظ بیت المال مسلمین بسیار توصیه می‌نمود و تارکار متخلف را با شدت و حدت فراوان مورد عتاب و سرزنش قرار داده و موارد تنبیهی سنگینی برای ایشان اتخاذ می‌نمودند. حضرت امیر(ع) می‌فرمایند: «بخشش بیت المال به غیر حشش (خرچ آن در غیر محل مورد نیازش) تدبیر و اسراف است که قرآن می‌فرماید تذبذب کنندگان یاران و برادران شیطان هستند... هرکس بیت المال را به غیر اهلش ببخشد خداوند او را از سپاسگزاری و قدردانی آنها محروم می‌کند.» (نهج البلاغه، خطبه ۱۲۶)

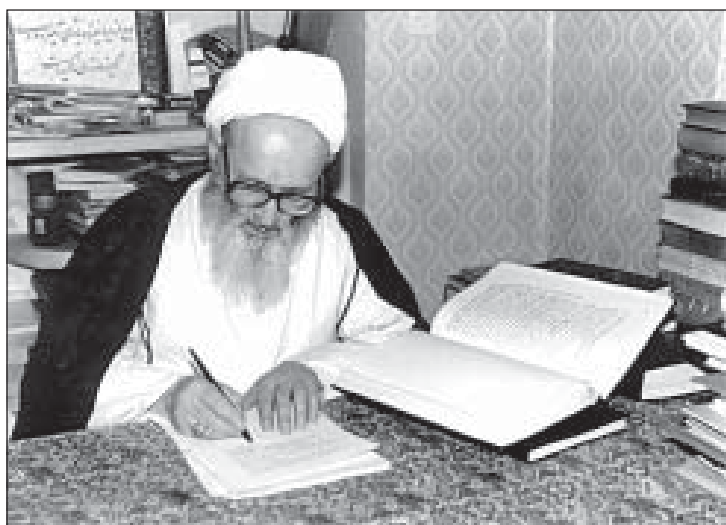
این حساست فراوان به حفظ بیت المال مسلمین خود فصل خطابی برای تمامی مدیران و کارگزاران اسلامی که در تمامی مراحل طراحی و اجرای برنامه‌های اقتصادی، سیاسی یا فرهنگی سازمان و نهاد تحت امر خویش نهایت دقت و توجه را مبذول داشته تا از ناحیه ایشان ضرر و زیانی متوجه بیت المال نگردد. گذشت که یکی دیگر از عوامل اصلی زمینه ساز

سنج‌های اخلاقی(۷)

اخلاق اسلامی

و برنتابیدن ضرر به بیت المال

فرهنگ و اخلاق اسلامی، تمامی مسلمانان را موظف به حفظ و حراست از اموال مسلمین از طریق رعایت الگوی مصرف و ترک عوامل و ریشه‌های اسراف و تبذیر، می‌نماید. در این میان منادیان و رهبرای دینی اسلام، مسوولیت کارگزاران و مدیران نظام اسلامی را بسیار سنگین‌تر از شهروندان معمولی جامعه می‌دانند. چرا که مسئولین با طراحی برنامه‌ها و قوانین ناصحیح زمینه نابودی و حیف میل گسترده بیت المال را فراهم نموده به نحوی که هیچ شهروندی بواسطه اسراف و تبذیر در اموال خود یا اموال عمومی قادر نیست بدین حد صدمه به بیت المال و سرمایه‌های ملی برساند، لذاست که پیام حضرت امیر(ع) در خصوص توجه خاص به نحوه و

«تزل الملائکه و الروح فیها» (قدر: ۴) ملائکه و روح را در این شب فرود می‌آورد و ملائکه مومنانی اند که علم آل محمد(ص) را واجدند و مراد از روح القدس فاطمه(س) است. «باذن ربهم من کل امر سلام هی حتی مطلع الفجر» (قدر: ۴-۵) از هر امری به اذن پروردگارشان در حالی که سلام می‌گویند تا فجر طلوع کند یعنی تا حضرت قائم (عج) ظهور کند. فاطمه صلوات الله علیها ليله القدر بود و ليله القدر دارای مراتبی است چنانکه همه حقایق وجودی چنین اند و در روایت رضوی چنین آمده است: خردمندان دانستند که حقایق عالم ماورای این نشئه جز از طریق حقایق اینجا (یعنی ائمه اطهار) شناخته نمی‌شوند.

آیت الله شیخ مجتبی تهرانی: اسوه فضیلت

ارتحال مرجعی بزرگ و فقیهی وارسته و بی بدیل اسوه تقوا و فضیلت حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی بهجت(قدس سره شریف) که ثلثه ای جبران ناپذیر بر پیکر اسلام و حوزه های علمیه بود را به ساحت مقدس حضرت ولی عصر (ارواحنا له الفداء) تعزیت عرض می‌کنم و همچنین این مصیبت عظمی را به رهبر معظم انقلاب اسلامی و حوزه های علمیه مخصوصا محترم و خانواده معظم ایشان تسلیت می‌گویم.

آیت الله سبحانی: کوشا تا آخرین لحظه

درگذشت عالم ربانی، فقیه عصمت و طهارت، نمونه بارز انسان والا و با تقوا و پرهیزگار، حضرت آیت‌الله حاج شیخ محمدتقی بهجت (ره) جهان تشیع را به سوگ نشاند و غبار غم و اندوه را بر دلها افشاند. آیت‌الله بهجت پس از گذراندن نوجوانی در سال ۱۳۱۰ از محضر عالمان بزرگ نجف اشرف مانند مرحوم آیت‌الله اصفهانی و آیت‌الله خوئی و دیگران بهره‌مند شده و اخلاق و عرفان را از محضر عالم زمانه مرحوم آیت‌الله حاج سیدعلی قاضی آموخته است و تا آخرین لحظه در سنگر علم و عرفان و اخلاق و تربیت فقیهان کوشا بود.

